

УДК 658.5.001

Л. Гейвич, В. Марченко, Т. Василенко

(Національний університет харчових технологій)

СИНЕРГЕТИЧНА СКЛАДОВА РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В економічній науці використовується кілька підходів до управління підприємством. До основних належать системний, процесний і ситуаційний підходи.

Системний підхід ґрунтується на декомпозиції всіх складних управлінських рішень, що дає змогу розкласти їх на прості елементи, реалізація яких забезпечує реалізацію задач на всіх рівнях декомпозиційної ієрархії. Особливістю використання такого підходу до управління підприємством є розгляд управління як певної цілісності, що складається із взаємозалежних частин, кожна з яких робить свій внесок у характеристики цілого. Використання системного підходу до управління всіма явищами та процесами в економіці базується на очікуванні як передбачуваних лінійних ефектів взаємодії складових кожної системи, так і очікуванні нелінійних результатів такої взаємодії, які виникають у випадках входження однієї зі складових в стан динамічної нерівноваги. Ефект когерентної взаємодії сприяє передачі нерівноваги по всій системі та породженню хаосу в системі, який є джерелом нового порядку такої системи.

Процесний підхід розглядає управління як процес, що складається із серії взаємопов'язаних дій, які називаються функціями управління. Кожна окрема функція (планування, організації, контролю і мотивації) сама по собі є процесом, яка реалізує загальне управління на підприємстві. Повнота та якість виконання окремих функцій є вхідними потоками для реалізації наступних функцій. Якість реалізації всіх функцій забезпечує якість виконання всього процесу управління. Синергетична складова процесного підходу до управління реалізується через систему взаємодій між усіма функціями у випадку виникнення збурення в одній із функцій. Передача такого збурення через ланцюги процесних взаємодій породжує нові непередбачувані нелінійні ефекти управління, які називаються синергетичними.

Ситуаційний підхід до управління, реалізовується вибірково в умовах необхідності прийняття управлінських рішень у ситуації, відмінній від тієї, яка є традиційною в діяльності певного підприємства. Цей підхід використовується в умовах виникнення кризових явищ у діяльності підприємства і полягає в прийнятті таких управлінських рішень, реалізація яких дасть змогу нейтралізувати негативний вплив факторів кризи. Отже, завданням підходу є ліквідація нерівноваги в одній із підсистем підприємства та повернення економічних процесів до стану рівноваги. За реалізації такої мети ситуаційного підходу ймовірність виникнення синергетичних ефектів зведена до мінімуму величини. У разі використання ситуаційного підходу як способу виведення підприємства на якісно новий рівень економічного розвитку продукування нелінійних взаємодій формує нову систему взаємовідносин як усередині підприємства, так і з зовнішніми контрагентами. Нова якість системи взаємодій є джерелом виникнення непередбачуваних синергетичних ефектів.

Отже, на основі вищевикладеного можна говорити про різні джерела та кількісні вимірники синергетичного ефекту при використанні різних підходів до управління підприємством. Єдиним в усіх підходах залишається природа виникнення такого ефекту, яка пов'язана з нелінійністю взаємодій у будь-якій системі в стані динамічної нерівноваги.